

KADAVRA BAĞIŞI SÜRECİ
VE
ANATOMİSTİN SORUMLULUKLARI

<http://www.anatomidernegi.org.tr/>

GİRİŞ

'Kadavra' kavramı ve 'Kadavra bağışı' konusu, yaşayan bireyin en doğal hakkı olan 'iyi yetişmiş hekimden iyi sağlık hizmeti almak' talebinin görünmeyen yüzünde yer alan, fakat toplumumuzun maalesef halen yeterince bilgi sahibi olmadığı bir konudur. Bedenini kadavra olarak bağışlamak isteyen vatandaşlarımız ya da bağışçı yakınları çeşitli sorularla Türk Anatomi ve Klinik Anatomi Derneği üyelerine başvurduğunda, üyelerimizin süreç ve prosedürler hakkında bilmedikleri ya da tereddüt yaşadıkları bazı konular olduğu belirlenmiştir.

Bu rehberde, vatandaşlarımızın bilgi alabileceği en yetkili adres olan anatomi anabilim dallarının öğretim elemanlarıyla, kadavra bağışı ile ilgili toplumu bilgilendirmeye yönelik faaliyetlerde aktarılacak bazı bilgilerin ve sık karşılaşılan soruların açıklamalarının paylaşılması, konuya ilişkin süreç ve prosedürler hakkında bilgi verilmesi amaçlanmaktadır.

Anatomi ve Kadavra nedir?

Sağlık alanında eğitim almamış pekçok vatandaşımız, anatomi bilim dalının ne ile ilgilendiğini, kimlere eğitim hizmeti verdiğini bilmemektedir. Bu nedenle 'anatomi' ve 'kadavra'nın sağlık hizmetiyle ilişkisini ortaya koyan tanımların yapılması halkı bilgilendirmedeki başlangıç noktası olabilir:

'Anatomi', insan vücudunun normal yapı ve fonksiyonu ile ilgilenen bir bilimdir. Normal olanı bilmek, hasta olanı ayırt edebilmeyi mümkün kılar. Dolayısıyla anatomi, tıp ve sağlık eğitiminin temelinde önemli yer tutar.

'Kadavra' teriminin Türk Dil Kurumundaki karşılığı ceset, ölü bedeni'dir. Tıp eğitimine bahis konusu olan kadavra ise, mevcut yasa ve yönetmeliklere uygun şekilde ulaşılan, sağlık alanındaki eğitim ve araştırmalara katkı sağlayan ölü bedenlerdir. Ölümden sonra toprağa defnediliş süresi 1-3 günden 3-5 yıla kadar ertelenen bu bedenler sayesinde, hekim ve hekim adayları, eğitim ve araştırmaya yönelik bilgi ve cerrahi beceri deneyimi edinirler. 3-5 yılın sonunda, bu bedenler defnedilir. Fakat onlardan edinilen bilgi ve deneyimler, hekimler aracılığıyla uzun yıllar topluma sağlık hizmeti olarak döner. Dolayısıyla, tıp açısından, 'Kadavra' kavramı ile 'Sağlık' kavramı önemli derecede ilişkili kavramlardır. Kadavra, toplumun yaşayan bireylerinden sanıldığı kadar uzak değildir.

Toplumumuz 'Kadavra Bağışı' hakkında yeterince bilgi sahibi midir?

Kadavra üzerindeki çalışmaların insan sağlığına katkısı yüzyıllardır artarak devam etmektedir. Buna karşın bugün toplumumuzda, 'Kadavra' kavramını, 'neden tıp eğitiminde kadvraya ihtiyaç olduğunu' bilmeyen, bu yüzden de ölü bir bedenin 'kadavra' olmasını doğru bulmayan insanlarımız dahi var. Bu durum, toplumu bilgilendirmedeki yetersizliğin bir sonucu olarak görünmektedir. İnsanımıza, tıpta kadvranın yerinin ve sağlık hizmeti için öneminin daha iyi anlatılmasına ihtiyaç vardır.

Diğer taraftan, kadavra bağışı hakkında bilgisi olan, bedenini tıp eğitiminde insanlığa katkı sağlaması için bağışlamayı düşünen, fakat bu konuda kiminle iletişim kuracağını bilemeyen vatandaşlarımız da bulunmaktadır. Bazı vatandaşlarımız, tıp fakültelerinin özellikle temel tıp bölümlerini pek tanımadıkları için Anatomi anabilim dallarına ancak uzun arayışlardan sonra ulaşabilmektedir. Ve haklı olarak da, neden böyle önemli bir konuya ilişkin bilgilerin ve ilgili adreslerin toplumla yeterince paylaşılmadığı eleştirisi ile karşılaşmaktadır.

Böylesine hassas bir konu ile ilgili ülkemizin her köşesinde sağlıklı bilgi aktarımı için adres, tüm üniversitelerin tıp fakültelerinin Anatomi Anabilim Dalları olarak görülmektedir. Bu birimlerdeki tüm akademik personelin kadavra bağışı sürecinin detaylarını iyi bilmesi ve, bağışçı olsun/olmasın, bilgi talep eden her bir vatandaşımızın sorularını içtenlikle ve sabırla yanıtlaması büyük önem taşımaktadır.

Tıp eğitiminde kadavraya neden ihtiyaç duyulur? Maketler, modeller, çizimler Teknolojinin sunduğu MR, tomografi gibi görüntüleme yöntemleri, hologramlar yetmiyor mu? Simulasyon teknolojileri, cerrahi pratikler için yeterli olmuyor mu?

İnsan bedenini iyi tanımak için pek çok yeni teknoloji geliştirilmesine rağmen halen kabul gören evrensel görüş odur ki, bu dolaylı araçlarla tıp eğitimi sürecine sağlanan katkı, gerçek insan bedenini doğrudan tanımanın sağladığı katkının yerini tutmamaktadır.

Kaliteli sağlık hizmeti için, iyi yetişmiş sağlık çalışanlarına ihtiyaç var. İnsan bedenini iyi tanımak, iyi bir hekim olmayı mümkün kılar. Bu noktada Kadavra, Tıp eğitiminin vazgeçilmez bir parçasıdır. Yani, nasıl hepimizin tıp bilimine ihtiyacı varsa, tıp biliminin de kadavraya ihtiyacı vardır.

Saniyoruz ki çoğumuz insan vücudunu yeterince tanımayan bir hekime muayene olmak ya da sadece modeller, fotoğraflar, videolar, sanal uygulamalar üzerinden tanıyan bir cerrah tarafından ameliyat edilmek istemeyiz. Ya da yakınlarımızı, sevdiklerimizi ameliyat edecek cerrahın, daha önce gerçek bir insan bedeninde deneyim edinmeden o ameliyatı gerçekleştirmesini istemeyiz. Öyleyse tıp eğitiminin kadavrasız olamayacağı açıktır.

Bazı cerrahi bilim dallarında uzmanlık eğitimi alan hekimler, canlı bireyde uygulama yapmadan önce, el becerisi geliştirebilmek için kadavra üzerinde çalışmaya ihtiyaç duyarlar. Yakınımızı ‘beceri sahibi’ cerrahın ameliyat etmesini isteriz. Peki, bu ‘beceri’ nerede, nasıl geliştirilmeli?

Teknolojik gelişmelerle birlikte yeni endoskopik ve minör invaziv yöntemler diye ifade ettiğimiz, cerrahi sonrasında hastayı en az acı ile şifaya kavuşturmaya yönelik ileri teknikler, daha detaylı anatomi bilgisine ihtiyacı arttırmakta, bu tekniklerde el becerisi geliştirebilmek için kadavra üzerinde çalışma ihtiyacı da artmaktadır.

Kadavra üzerinde yapılan eğitimlerin, hekim hatalarını ve hatta ölüm risklerini azaltmada önemli bir yeri olduğu bilinmektedir.

Ölümü ile defnedilmesi arasında geçen süreyi anatomi laboratuvarında geçiren bir kadavranın topluma katkısının yaygınlığı nasıldır?

‘Kadavra’ olan bir bağış bedeninin, ölüm ile mezara defnedilmesi arasındaki Anatomi laboratuvarında geçirdiği süre 3-5 yıldır. Örneğin ülkemizdeki üniversitelerin Tıp Fakültelerinin her birinde her yıl 100-400 civarında yeni hekim adayı tıp eğitimine başlar. Gerçek insan bedenini ve dokusunu tanıyarak eğitimini daha iyi, daha doğru şekilde yapılandırılan hekim adaylarının her birinin meslek yaşamı boyunca, sağlığına dokunacağı insan sayısını dikkate aldığımızda, laboratuvarında geçen sınırlı sürenin ardından defnedilecek olan o beden, bu fakültede yetişen her bir hekimin meslek yaşamı boyunca, pek çok yaşama “iyi sağlık hizmeti” olarak ulaşır.

Beyin Cerrahi, Kulak Burun Boğaz, Anestezi, Genel Cerrahi, Ortopedi, Plastik Cerrahi gibi alanlardaki özel bazı cerrahi girişim yöntemleri için, yurtdışında olduğu gibi ülkemizde de bazı kurslar düzenlenmektedir. Fakat kadavra sayısındaki yetersizlik nedeniyle bu kurslar maalesef oldukça sınırlı sayıdadır. Bu kursların her birine, Türkiye’nin farklı şehirlerinden gelen, uzmanlık eğitimi alan yaklaşık 10-15’er cerrah ve cerrah adayı katılır. Bu kursiyerler; edindikleri bilgileri ve geliştirdikleri cerrahi becerileri, meslek yaşamlarının geri kalan kısmında karşılaşacakları pek çok hastaya uygulayacaktır.

Buna göre bedenini bağışlayıp hayata veda etmiş bir tek insanımız; her bir cerraha sağladığı deneyim sayesinde, yıllar boyu kim bilir kaç yaşayan insanın hayatına yeniden ‘hayat’ olup sızacak, hepimizin yakınlarına ulaşacaktır.

Bu durumda bedenini tıp eğitimi için kadavra olarak bağışlayabilecek duygu-duruma sahip ve bu kararı vermiş olan vatandaşlarımızın bu vasiyetlerini beyan edebilmeleri için uygun birimlere yönlendirilmesi ve başvurdukları birimler tarafından doğru şekilde yönlendirilmesi önemli hale gelmektedir.

Ülkemizde ve dünyada kadavra ve kadavra bağışı durumu nedir?

Gelişmiş ülkelerde, her yıl binlerce kişi ölümden sonra toprakla buluşma sürecini uzatarak bedenini eğitim ve bilimsel inceleme için tıp fakültelerine bağışlamaktadır. Bu, toplumların bilime olan inancının ve desteğinin önemli bir göstergesidir. Bilimin gücüne inanan pek çok toplumda beden bağışı yaygın iken ülkemizde beden bağışının çok az oluşunun pek çok nedeni olabilir. En önemli neden, konunun öneminin toplumda yeterince bilinmiyor olmasıdır. Kaliteli bir anatomi eğitimi için gerekli kadavra sayısı ne yazık ki ülkemizde ideal olanın çok çok altındadır. Hatta bazı tıp fakültelerinde maalesef kadavra bulunmamaktadır.

Kadavra cerrahların yetişmesi için bu kadar önemliyken, üniversitelerimizde de kadavra sayısı yetersiz ise bu iyi cerrah yetişmesi için sorun oluşturuyor mu?

Üniversitelerimizde kadavra bulunmayışı ya da yetersizliği, belirli bilim dallarındaki cerrah adaylarının yetişme süreci için gerçekten önemli bir sorundur. Bağış kadavra yoksa, hekim ve cerrah yetiştiren kurumlar çaresiz kalmaktadır. Bu çıkmaz bizleri, 1979 tarihli bir kanun (*20.5.1979 tarih ve 2238 sayılı “Organ doku alınması, saklanması ve nakli hakkında Kanun”u*) ve ilgili düzenlemeler çerçevesinde kimsesiz bedenlerin kadavra olarak tıp eğitimine dahil edilmesi şeklinde aşılımaya çalışılmıştır. Geçmiş yıllarda kadavra ile hekim ve cerrah eğitimi yapabilen üniversitelerin hemen tamamı, bu kanunun izin verdiği şekilde kimsesiz cenazelerden eğitim ve bilime katkı sağlamaktaydı. Fakat bu durum tercih edilen değil, kadavra bağışı neredeyse hiç olmadığı için mecbur kalınan bir durumdur.

Bunun aşılabilmesi için diğer seçenek olarak, yurt dışındaki bağışçıların kadvralarının ülkemize getirilmesi değerlendirilmektedir. 2014’de bununla ilgili madde, 2238 sayılı kanuna eklenmiştir (*Organ ve doku almaya, saklamaya, aşılama ve nakline yetkili sağlık kurumları: Madde 10 –(Değişik: 2/1/2014-6514/40 md.)*). *Organ ve doku alınması, taşınması, saklanması, aşılması ve nakli ile yurt dışından temin edilmesi, Sağlık Bakanlığınca yetkilendirilmiş gerekli uzman personel ve donanımına sahip kurumlarca yapılır*). Fakat yurtdışındaki bir bağışçının kadvrasının saklanması, korunması, ilaçlanması, uluslararası transferi vs. abartılı maliyetlere yol açmaktadır. Dolayısıyla bu yolla da sadece sınırlı sayıda kadavra edinilmekte, ihtiyaç tam olarak karşılanamamakta ve maalesef transfer sürecinin uygun koşullarda organizasyonu için gereken bedeller nedeniyle kadavra temini ticari bir sürecin parçası gibi görünmektedir.

Cerrah adayı, belirli cerrahi yöntemlerde beceri kazanmak için kendi üniversitesinde kadavra yoksa ya başka üniversitelerdeki ya da yurtdışındaki kurslara katılmakta, sınırlı zaman dilimlerinde ve sınırlı çalışma koşullarında cerrahi pratikler yapmaya çalışmaktadır. Bu kadar sınırlı koşullarda, ancak en temel cerrahi yöntemlerin pratiğini öğrenerek mezun olan cerrah, biraz daha özel bir cerrahi yöntem için yeterli pratiğe sahip değilse, o ameliyatı bulunduğu şehirde gerçekleştirememektedir.

Cerrah adaylarının, beceri edinebilse rahatça gerçekleştirebileceği bazı ameliyat türlerini, pratik eksikliği yüzünden gerçekleştirmekten kaçındığını biliyoruz. Bu durumun topluma verilen sağlık hizmetine yansımaları ise şöyledir: Hasta, ikamet ettiği bölgedeki hastaneye başvurduğunda, cerrah, o hastanede yapılabilecek bir ameliyatın pratiğini eğitimi sırasında yeterince yapamamışsa, ameliyatın riskini üstlenmek istememekte ve hastayı başka şehirlere göndermektedir. Böylece vatandaşımızın yaşadığı şehirde çözülebilecek bir sağlık sorunu, hasta ve hasta yakınları için çok daha külfetli, zahmetli hale gelmekte, belirli şehirlerdeki sağlık kuruluşlarında ise, artan iş yükü nedeniyle sağlık hizmeti ve çalışma koşulları olumsuz etkilenebilmektedir. Bu durumda kadavra konusu hekimlerin sorunu

olmaktan çıkmakta, kadavrasızlığın bedelini, toplumun tüm bireyleri ödemek durumunda kalabilmektedir.

Kadavra bağıışı hakkında toplumda önemli bilgi eksikliği mevcuttur. Türkiye’deki konuya ilişkin farkındalık yaratma amaçlı faaliyetler nelerdir?

Mevcut yasalarımız Tıp Fakültelerinde insan bedenlerinin kadavra olarak kullanılmasına izin verir. Fakat toplumun bu konuda yeterince bilgilendirilemiyor olması nedeniyle, duygu durumu beden bağıışına izin veren vatandaşlarımız bu durumdan haberdar olmayabilmektedir. Oysa son yıllarda artan doku ve organ bağıışı oranları, toplumumuzun insan hayatının korunmasıyla ilgili bağıışlar konusunda ne kadar duyarlı olduğunu ve sorumluluk alabildiğini gösteriyor.

Her yıl Ekim ayının son haftası ‘Beden Bağıışı Farkındalık Haftası’ olarak programlanmıştır. Türk Anatomi ve Klinik Anatomi Derneği ve Türkiye’deki üniversitelerimizin Anatomi anabilim dallarından öğretim üyeleri, *‘Bağıışlayın Bedeniniz Tıp Eğitiminde Yaşasın’* sloganı ile halkımızı bilgilendirmek amacıyla bir dizi faaliyet yürütmekte, televizyon ve radyo programlarına katılarak bilgi paylaşmaktadır. Çeşitli sivil toplulukların talep etmesi halinde, Anatomi Anabilim dalları tarafından halkı bilgilendirmeye yönelik toplantılar yapılmaktadır. Bu yüz yüze bilgilendirme oturumlarıyla, etkili ve verimli geçmesine rağmen çok sınırlı bir kitleye ulaşabilmektedir.

Çeşitli Üniversitelerde bedenini bağıışlamış vatandaşlarımızın cenazeleri ailelerine teslim edilirken, basın da hazır bulunduğu ‘Bağıış Kadavra Şükran Törenleri’ ya da akademik personel ile öğrencilerin katıldığı cenaze törenleri düzenlenmektedir. Böylesi törenlerde hem sağlık çalışanları ve toplum adına bağıışçılara ve ailelerine teşekkür sunma fırsatı bulunur, hem de basın yoluyla bağıışçılarımızın yaşayanlar için sağladığı bu büyük değer hakkında topluma bilgi aktarılmaya çalışılır.

Tüm bu çabalara rağmen, ‘iyi sağlık eğitimi-iyi sağlık hizmeti’ bağlantısı sayesinde tüm toplumu ilgilendiren kadavra konusu ve kadavra bağıışı ile ilgili haberler basında yeterince yer bulamamaktadır. Yine de sosyal medyada kayda geçen bilgilendirici her bir haber, konuyla ilgilenenlerin ulaşabileceği önemli kaynaklar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle sosyal medyada yer alan haber niteliğindeki metinlerde mutlaka ilgililerin ulaşabileceği adreslere yer verilmesi önemli katkı sağlamaktadır.

Halen bağıışçı, konuyla ilgili bilgilere Türk Anatomi ve Klinik Anatomi Derneğinin web sayfasından (<http://www.anatomidernegi.org.tr/>) ve bazı üniversitelerin Anatomi web sayfalarından ulaşabilmektedir. Her anabilim dalının web sayfasında bu bilgilere yer vermesi de büyük önem taşır.

Bağıışla ilgili sorular için kiminle irtibat kurulabilir?

Beden bağıışında bulunmak ya da bağıışla ilgili süreç, prosedürler vs. hakkında soru ve bilgi almak isteyen vatandaşımız, ülkemizdeki herhangi bir üniversitenin Tıp Fakültesinin Anatomi Anabilim Dalına doğrudan başvurabilir. Pek çok vatandaşımız Anatomi Anabilim Dalını Tıp Fakültelerinin hastane binası içinde aramakta, çoğu kez doğru yönlendirilmemekte ve muhatabına ulaşamadığı için de vazgeçmektedir. Anatomi bölümlerinin genellikle hastanenin içinde değil, Temel Tıp Bilimleri binalarında yer aldığı, bilgilendirme sürecinde vatandaşlarımıza ve ilgililere (basın vs.) hatırlatılabilir.

Bağıışta bulunmak için ne yapmak gerekir?

Bağıış için, bir bağıış formunun bağıışçının beyanı ve iki kişinin tanıklığı ile imzalanması ve ‘3. Tanık’ kısmının Anatomi anabilim dalı akademik personeli tarafından imzalanması ve anabilim dalına teslim edilmesi yeterlidir. Eğer bağıışçı formu tıp fakültesi dışındaki bir sağlık kuruluşunda doldurmuşsa, formdaki ‘3. Tanık’ kısmı, bilgilendirmeyi yapan hekim tarafından imzalanmalıdır. Bu form örneği, Tıp Fakültelerinin Anatomi Anabilim Dallarından edinilebilir. Bağıış belgesi veya bağıış kartı, bağıışçıya hemen verilebilir veya daha sonra ulaştırılabilir.

Bir kişi, vefat eden yakınının bedenini kadavra olarak bağışlayabilir mi?

Evet. 2238 sayılı kanun buna da yer vermektedir. Vefat eden kişinin yazılı bir bağış beyanı olmasa bile, aksine bir vasiyeti yoksa ve birinci derece yakınlarının onayı varsa, yakınları tarafından bağışlanabilir.

Vasiyeti yapan kişi bağış formunu doldurduktan sonra herhangi bir nedenle vazgeçerse ne olur?

Birey istediği zaman bağıştan vazgeçebilir. Doldurulan form sadece bir beyandır, herhangi bir bağlayıcılığı yoktur. Duygu-durumunun böyle bir bağış için artık uygun olmadığına karar veren kişi bağıştan vazgeçebilir.

Bağışçının akrabalarının, beden bağışı vasiyeti üzerinde bir etkisi olabilir mi?

Evet. Bağışçının birinci derece yakınları bağışı onaylamadığı takdirde veya herhangi bir aşamada belirgin bir duygusal hassasiyet söz konusu olursa, vasiyet geçersiz hale gelecektir. Bağışçıların en çok şikayet ettiği konulardan biri de budur: “Beden benim bedenim, oğlum, ya da annem buna nasıl engel olabilir?” diye sorabilmektedirler. Ölüm halinde geride kalan, yaşayan bireylerin bu süreçten duygusal olarak önemli derecede etkilenmesi söz konusuysa, bu hassasiyet hem vicdanen hem de kanunen, göz ardı edilemez. Bu nedenle bağış yapan kişinin, birinci derece yakınlarına, bu vasiyeti neden yaptığını iyice anlatmasında yarar vardır. Buna rağmen bir itiraz varsa, yaşayan bireylerin duygu durumunun düşünülmesi öncelikli olmalıdır.

Bağışçının vasiyetinin amacına ulaşabilmesi için cenazenin 3-5 yıl süre ile anatomi laboratuvarında bulunmasına ihtiyaç vardır. Bununla birlikte cenaze anabilim dalına teslim edildikten sonra bile, örneğin 3 ay sonra, eğer bir duygusal hassasiyet varsa, vasiyetin gereği yerine gelmeden önce de aile cenazeyi teslim alma talebinde bulunabilir ve doğal olarak cenazeyi koşulsuz şartsız teslim alır, buna herhangi bir engel yoktur, olamaz.

Bununla birlikte, bedenin kadavra olarak hazırlanışı ile ilgili süreç oldukça uzun, zor ve meşakkatli bir süreçtir, cenazenin eğitime katkı için belirlenen süre dolmadan önce talep edilmesi, kurumsal bazı kayıplara yol açmış olur, eğitime de hiçbir katkı sağlanmamış dolayısıyla vasiyetin gereği yerine gelmemiş olur. Buna göre bir bağışçının vefatı halinde, vasiyetin yakınlar tarafından onaylanması aşamasında, birinci derece yakınlarının; cenaze anatomiye teslim edilmeden önce, kendi hassasiyetlerini gözden geçirip, vasiyeti onaylayıp onaylamama kararını buna göre vermesinde yarar vardır.

Organlarını bağışlayan kişi, kadavra bağışında bulunamaz mı? veya Bedenini kadavra olarak bağışlayan kişi organ bağışı yapamaz mı?

Kadavra bağışı organ bağışını engellemediği gibi, organ bağışı da kadavra bağışını engellemez. İkisi birlikte yapıldığında, ölüm halinde öncelikle bağışlanan organların nakli gerçekleştirilir, ardından bedenin kadavra olarak ilgili kuruma (bölgedeki en yakın Anatomi AD) ulaştırılması sağlanır.

Bağış için yaş sınırlaması var mı?

Yasal olarak 18 yaşın üstündeki bireyler bağışta bulunabilir. Yaş konusunda bir üst sınır yoktur.

Bedenin kadavra olarak bağışlanmasına engel her hangi bir hastalık var mı?

HIV, Hepatit B, C gibi belirli viral enfeksiyonların, bağış yapılan kurum tarafında değerlendirilmesi gerekir. Bunun dışındaki kanser, kalp hastalığı, böbrek hastalığı gibi diğer hastalıklar bağış için engel değildir. Beden bütünlüğünün bozulduğu durumlar ve yaygın yanıklar ve ciddi obezite olguları yine anabilim dalı tarafından değerlendirilir. Eğer bağış beden kabul edilemeyecek niteliklerde ise, mutlaka vasiyetin kabul edilmeme nedeni yakınlarına açıklanmalıdır.

Bağışlanan bedenler, tıp eğitimine ve bilime katkı sağladıktan sonra ne oluyor? Bedenini kadavra olarak bağışlayan kişinin bir mezarı oluyor mu?

Kadavra olan bedeninin mezarının olmayacağı şeklindeki hatalı bir düşünce, çoğu bağışçı yakınının bağışa onay vermesini güçleştiren bir durumdur. Vasiyeti yerine getirilmiş bedenler, 3-5 yıl sonunda bağışçının vasiyeti ve yakınlarının isteği doğrultusunda belirlenen bir mezarlıkta toprağa defnedilir.

Bu metinde herhangi bir vatandaşımızın ‘iyi yetişmiş sağlık personelinden iyi sağlık hizmeti almak’ talebiyle çok yakından ilgili ‘kadavra’ kavramı ve ‘kadavra bağışının önemi’ konusundaki olası bazı sorularının yanıtları paylaşılmaktadır. Diğer merak edilenler için, vatandaşlarımız, anatomi anabilim dallarıyla irtibat kurabilirler. Vasiyetin ardından ölüm halinde bedeninin teslim edileceği yer en yakın tıp fakültelerinin anatomi anabilim dallarıdır.

Anatomi Anabilim Dalının Kadavra Bağışı ile İlgili Sorumlulukları

Ülkemizde kadavra bağışı sürecinin sağlıklı yürütülebilmesi için, kadavra muhafaza koşulları mevcut olan/olmayan tüm tıp fakültelerinin anatomi anabilim dallarına sorumluluk düşmektedir: Ülkemizin her köşesinde, bedenini bağışlamak üzere bilgi almak isteğiyle kuruma başvuran her bir vatandaşımızın sorularına yanıt bulabilmesi, bağış yapmak isteyen kişinin gerekli prosedürleri bulunduğu ilde tamamlayabilmesi ve elektronik ortamda ulaştığı herhangi bir anabilim dalının web sayfasından yeterli bilgi ve yönlendirmeyi bulabilmesi önem taşımaktadır. Anabilim dalları web sayfalarında kullanabilecekleri metinler için web sayfamızda yayımlanan bilgilendirme metnine ulaşabilirler.

Konunun hassasiyeti nedeniyle, bağışa olumsuz bakışa yol açabilecek en küçük hatalı tutum, tahmin edilenden daha büyük ve yaygın olumsuz geridönüslere neden olabilmektedir. Bu nedenle gerek bağışçı ve diğer ilgilileri bilgilendirme sürecinde, gerekse kadvranın teslim alınışından ailesine teslim edilmesine kadar geçen tüm süreçte, toplumsal ve bireysel hassasiyetlere duyarlı, şeffaf ve tutarlı olunması, toplumda olumsuz kanı oluşmasının önüne geçilmesi bakımından önemli hale gelmektedir.

Anabilim dallarında gözlemlenen aksamalardan biri, kadavra muhafaza koşullarına sahip olmayan ya da mevcut kapasitesi dolu olan veya kadavra fiksasyonu ya da saklanması ile ilgili deneyim ve bilgi güncellemesine ihtiyaç duyduğu için tereddüt eden anabilim dallarının, kadavra olarak bağışlanmış bir bedeni geri çevirmesidir. Böyle bir durumun basında yer alması halinde, “Öyleyse Türkiye’de kadavra bağışına o kadar da ihtiyaç yok demek ki” şeklinde çok hatalı bir algıya yol açabilmekte, bağışçı olabilecek vatandaşlara ulaşmak için gösterilen çabalar boşa gidebilmektedir.

Bağışlanan bedeninin başvuru kuruma kabul edilemeyeceği ya da fiksasyon ve saklama prosedürlerinin gerçekleştirilmesinde tereddüt yaşanması halinde, anabilim dallarının, mesai saati vs. gözetmeksizin TAKAD yönetim kurulu üyeleri ile temas kurması halinde, sorunun hızlıca çözülüp vasiyetin yerine getirilmesi, gerekirse koşulları uygun başka bir üniversiteye nakil için gerekli bilgi alışverişi, yönlendirme ve kurumsal bağlantıların gerçekleştirilmesinin sağlanabileceği hatırd tutulmalıdır.

Bilgi ve destek almayı gerektiren tüm durumlar için TAKAD Yönetim Kurulu üyelerinin iletişim bilgilerine; derneğin web adresinden (<http://www.anatomidernegi.org.tr/iletisim>) ulaşabilirsiniz.

Yaşamın ardından bilgi ve tecrübeye dönüşen tüm kadvralara ve bir bağışa onay vermiş bağışçı yakınlarına, hekim adaylarımız, hekimlerimiz ve onlardan sağlık hizmeti alan tüm vatandaşlarımız adına teşekkür ederiz.